

Socialinių veikėjų reprezentacijos politinių problemų diskurse: etatinio mokytojų darbo apmokėjimo reformos atvejis

Eimantė Zolubienė

*Kauno technologijos universitetas,
A. Mickevičiaus g. 37, LT-44244, Kaunas, Lietuva*

Jurgita Jurkevičienė

*Kauno technologijos universitetas
A. Mickevičiaus g. 37, LT-44244, Kaunas, Lietuva*

crossref <http://dx.doi.org/10.5755/j01.ppa.21.3.31750>

Anotacija. Straipsnyje yra nagrinėjama politinio diskurso socialinių veikėjų reprezentacijų tema. Tyrimo autoriai socialines reprezentacijas suvokia kaip socialiai konstruojamas žinių formas, kuriomis remiantis individams yra siūloma interpretuoti tikrovę. Teorinėje straipsnio dalyje yra aptariami politinių problemų komunikacijos žiniasklaidoje bei diskurso veikėjų, kaip pamatinės diskurso sąlygos, klausimai. Likusioje straipsnio dalyje yra pristatomas internetinės naujienų žiniasklaidos tyrimo fragmentas, atskleidžiantis, kokios socialinių veikėjų reprezentacijos buvo kuriamos etatinio mokytojų darbo apmokėjimo reformą pristatančiame politiniame diskurse. Tyrimo duomenų analizė rodo, kad etatinio mokytojų darbo apmokėjimo reformos diskursas, kaip būdinga politinių problemų komunikacijai, tapo skirtingų socialinių grupių kovos lauku, per kurį apie planuotą ir įgyvendintą reformą buvo teikiama informacija visuomenei. Šiame straipsnyje pristatomo tyrimo rezultatai rodo, kad valstybės ir valdžios institucijų atstovai bei profesinių sąjungų atstovaujami mokytojai buvo aktyviausiai diskurse veikusios socialinių veikėjų grupės. Pirmoji veikėjų kategorija aktyviai vykdė reformos populiarinimo kampaniją, antroji – siekė atkreipti dėmesį į reformos trūkumus, ragino ją tobulinti. Šių stovyklų konfrontacija nuolat lydėjo etatinio mokytojų darbo apmokėjimo reformos diskursą.

Raktažodžiai: socialiniai veikėjai; diskursas; politinės problemos; naujienų žiniasklaida
Keywords: social actors, discourse, political problems, news media

Įvadas

Informacijos teikimas visuomenei yra neatskiriama demokratiškumo principu besivadovaujančios visuomenės dalis. Žiniasklaida, tradicinė ir naujoji, kuria informacinę visuomenės foną, formuoja naujienų darbotvarkę, inicijuoja ir plėtoja diskusijas apie aktualius visuomenės klausimus, problemas, idėjas. Hibridinės žiniasklaidos sistemos ir įvykusi skaitmeninė revoliucija kuria dar intensyvesnį viešąjį diskursą, o naujienų vartotojai turi begalę galimybių jį betarpiškai vartoti bei dalyvauti jo kūrime.

Gausiame šiandieninės naujienų žiniasklaidos informacijos sraute reikšmingą vietą užima politinis diskursas. Kaip teigia Fetzer ir Lauerbach (2007), jis yra kompleksiškas reiškinys, kuriame susimaišo institucinė ir viešoji komunikacija. Pasak Bourdieu (1991), šioje erdvėje skirtingų veikėjų konkurencijos metu gimsta politiniai produktai, problemos, programos, vertinimai, komentarai, įvykiai, o paprasti piliečiai turi rinktis, ką palaikyti. Daug autorių (pvz., Mattoni, Ceccobelli, 2018; Cushion, Thomas, 2013; Soroka ir kt., 2013; Meyer, 2002) pabrėžia abipusį žiniasklaidos ir politikos ryšį, tačiau jį vertina nevienareikšmiškai. Viena vertus yra manoma, kad žiniasklaida, plėtodama

politinių klausimų diskusijas, kuria galios ir ideologijų reprezentacijas. Kita vertus yra pripažįstamas medijų pavaldumas politinėms jėgoms ir jo įtaka redakcinių naujienų kūrimo praktikų formavimui (Mottura ir kt., 2017). Mokslininkų nuomone, politinės komunikacijos, kaip tyrimo objekto svarbą, aktualizuoja jos sąsajos su viešojoje nuomonėje besiformuojančiais problemų suvokimo modeliais (pvz., Simon, Jerit, 2007). Pasak politologo profesoriaus Bielinio (2002), politinė komunikacija – tai valdžios instrumentas, kuriuo politikai ir žiniasklaida veikia visuomenės nuomonę politiniais klausimais, struktūroja jos politinę elgseną, telkia bendraminčius, realizuoja politinius sprendimus, organizuoja ideologines struktūras ir pan. Nuspręsdama apie kokias temas kalbėti, kuriuos naujienų rėmus ar socialinius veikėjus pasitelkti pristatant informaciją, žiniasklaida demonstruoja savo diskursyvią galią (Jungherr ir kt., 2019).

Šiame straipsnyje yra analizuojamas vienas politinio diskurso dėmuo – socialinės veikėjų reprezentacijos. Pasak Hampl (2017), šios analitinės kategorijos analizė padeda atskleisti, kokiais būdais tam tikros partijos, grupės ar individai yra pristatomi diskurse, kokios veiklos ar socialinės pozicijos jiems priskiriamos. Interpretacinei analizei pasirenkamas etatinio mokytojų darbo apmokėjimo reformos (toliau – EMDAR) atvejis^{1,2}. Ši reforma – tai ilgalaikės valdžios ir švietimo atstovų bendruomenės diskusijos rezultatas, kuriuo buvo siekiama didinti mokytojų socioekonominį saugumą ir stabilumą, užtikrinti teisingesnį darbo apmokėjimą. Pagrindinis reformos vykdytojas – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Siekiant numatytų pokyčių valdžios atstovai inicijavo teisinių dokumentų, reglamentuojančių mokytojų darbo veiklą, korekcijas. Buvo keičiami mokytojų darbo krūvio sandaros nustatymo, mokytojų veiklų mokyklos bendruomenei, mokytojų veiklų, susijusių su profesiniu tobulėjimu, tvarkų aprašai ir pan. Nepaisant viešai deklaruojamų laukiamų reformos rezultatų, suplanuotų pokyčių įgyvendinimas praktikoje ne tik privertė suabejoti pasirinktos pokyčių krypties tinkamumu, bet ir sukėlė stiprų mokytojų, kaip reformos naudos gavėjų grupės, nepasitenkinimą. 2018 m. vykęs pirmasis reformos įgyvendinimo etapas sulaukė didelio profesinių sąjungų pasipriešinimo – neterminuoto streiko, kuris daugiau kaip mėnesį šią problemą išlaikė šalies naujienų darbotvarkėje. Kilusi viešosios komunikacijos krizė pareikalavo politinių aukų bei privertė suabejoti pačios viešojo valdymo sistemos stabilumu. Šis atvejis, straipsnio autorių nuomone, yra vertingas pavyzdys, iliustruojantis kaip vienos socialinės grupės gerovės klausimų sprendimas ir šio proceso komunikacijos spragos gali sukelti įtampas visuomenėje ir intensyvų viešą dialogą.

Taigi, šio *straipsnio tikslas* – remiantis teorinėmis išvalgomis ir empirinio tyrimo duomenimis, atskleisti, kokios socialinių veikėjų reprezentacijos buvo kuriamos etatinio mokytojų darbo apmokėjimo reformą pristatančiame žiniasklaidos diskurse. Svarbu pastebėti, kad Lietuvos akademiname diskurse straipsnio autorėms nepavyko rasti išsamių studijų, aiškinančių socialinių diskurso veikėjų ir jų dalyvavimo diskurse veiklų įvairovę. Atliktuose tyrimuose šis diskurso aspektas dažniausiai apsiriboja diskurso veikėjų identifikavimu (pvz., RINOVA, 2009; Jančevskaitė, Telešienė, 2013; Zolubienė, 2018 ir kt.). Tad pristatoma tyrimo metodologija ir empiriniai radiniai bus vertingi panašaus pobūdžio tyrimų vykdymui ateityje, taupant kitų tyrėjų laiką ir skatinant tobulinti diskurso dalyvių veikimo būdų jame analizės instrumentus.

Politinių problemų komunikacija žiniasklaidoje

Moderni politika ir jos formavimo procesas beveik neįsivaizduojamas be žiniasklaidos įsitraukimo (Soroka ir kt., 2013). Skirtingi autoriai savo teoriniuose svarstymuose ir empirinėse studijose pabrėžia žiniasklaidos vaidmenį, vykdant viešosios politikos problemų komunikaciją ir jų rėminimą (angl. framing). Kaip teigia Steve ir Madubuegwu (2018), žiniasklaidos priemonės

¹ Šis straipsnis yra Lietuvos mokslų tarybos finansuoto projekto „Politikos problemų gyvavimo ciklai Lietuvos žiniasklaidoje (CYCLE)“ (Nr. S-MIP-20-14) dalis.

² Šiame straipsnyje pristatomas tik vienas didelės apimties tyrimo, kurio tikslas yra ištirti skirtingų politikos problemų gyvavimo ciklus Lietuvos žiniasklaidoje, fragmentas (EMDAR reforma; diskurso veikėjų analizės pjūvis). Tad tiek tyrimo atvejo, tiek tiriamo periodo laiko riboženklį pasirinkimas yra susijęs su siekiu atspindėti keliamą pagrindinį tikslą, kuris leistų paaiškinti, kaip skiriasi skirtingų politinių problemų gyvavimo ciklai žiniasklaidoje.

informuoja žmones apie politiką ir vykdo politikų kontrolę ir prižiūri, kaip jie atlieka savo pareigas, pavyzdžiui, priima su visuomenės gerove susijusius sprendimus. Anot Leifeld ir Haunss (2012), jeigu žiniasklaida ignoruoja rengiamą politinę priemonę, mažai tikėtina, kad ji bus įgyvendinta.

Nacionalinės ir globalios politinės problemos – tema, kuri nuolatos yra aptarinėjama viešajame diskurse. Šios problemos apima įvairaus pobūdžio visuomeninius klausimus, pavyzdžiui, susijusius su sveikatos priežiūra, darbo sąlygomis, migracija, pensijų skaičiavimo tvarka, vaiko teisių apsauga ar net alkoholio kontrole. Visos šios problemos yra susijusios su funkcinėmis visuomenės veiklos sritimis, o kalbant apie labiau socialiai pažeidžiamų grupių gyvenimą, yra vertinamos dar jautriau. Kaip teigia Dunn (2016), jeigu politikos problema yra neįsisąmonintas poreikis, vertybė ar galimybė tobulėti (Dunn, 2016), tai viešosios politikos formavimas yra politikos problemų sprendimas arba bent jau bandymas jas išspręsti (Peters, 2018).

Pasak Hanberger (2001), politinės problemos yra socialiai ir politiškai konstruojamos. Žiniasklaida veikia kaip aktyvus dalyvis, kuris ne tik palaiko informacijos tarp politinių institucijų ir visuomenės mainus, bet ir konstruoja jos turinį. Pasak Babu ir kt. (2017), žiniasklaida svarbi politikai ne tik dėl to, kad ji informuoja visuomenę apie politikos pokyčius. Ji taip pat reikšmingai prisideda prie viešosios nuomonės formavimo, o tai daro įtaką politikos formavimo procesui. Įvairių žiniasklaidos priemonių dėka piliečiai sužino, kaip juos paveiks valdžios politika, kokių pokyčių galima tikėtis, kaip su kylančiais iššūkiais susidoroja atsakingos institucijos ir kaip į praktikoje diegiamas priemonės reaguoja kitos visuomenės grupės. Kai kurie autoriai teigia, kad išaugusi žiniasklaidos įtaka paskatino naujo tipo demokratijos – „žiniasklaidos demokratijos“ (Meyer, 2002) atsiradimą, kur žiniasklaidos veikimo logika vis labiau „kolonizuoja“ politinį procesą, o politinės institucijos iš dalies praranda politinio proceso eigos kontrolę (Vollmer, Koch-Baumgarten, 2007).

Egzistuoja skirtingi būdai, kuriais žiniasklaida gali veikti politikos formavimo procesą ir komunikaciją apie jį. Pasak Sorokos ir kt. (2013), tradiciškai yra manoma, kad ji yra svarbi ankstyvosiose politikos proceso stadijose, tam kad padėtų suformuoti viešą darbotvarkę, kurią vėliau priima ir sprendžia politinio proceso dalyviai ir kiti suinteresuoti veikėjai. Žiniasklaida, kaip aktyvi politikos formavimo proceso dalyvė, gali veikti individų suvokimą, siūlydama, apie kokias problemas turėtų galvoti naujienų skaitytojai bei suponuodama jų vertinimo hierarchiją. Pavyzdžiui, Lugo-Ocando (2019) parengtos studijos rezultatai rodo, kad naujienų žiniasklaida yra linkusi skirti nepakankamą dėmesį nepriteklių, skurdo problemos komunikacijai. Be naujienų darbotvarkės sudarymo, žiniasklaida taip pat dalyvauja problemų apibrėžimo procese. Collings (2002) atliko tyrimą, kuris analizavo, kaip žiniasklaida pristato prievartos prieš vaikus problematiką. Nustatyta, kad žiniasklaidos vaidmuo yra svarbus ne tik formuojant darbotvarkę, bet ir transformuojant prievartos prieš vaikus problemos suvokimą į svarbią socialinę problemą, susiejant ją su kitomis grėsmėmis ir įtampomis, pvz., smurtu šeimoje, šeimos konfliktais, tėvų atskyrimu, persikraustymu ir kt. Simons (2020) apibendrindamas žiniasklaidos gebėjimą kurti tikslingą tikrovės pristatymą pabrėžia, kad naujienų rėminimas yra paveikus įrankis, leidžiantis pristatyti problemą norimu kampu.

Diskurso veikėjai kaip viena iš pamatinių diskurso sąlygų

Bet kokio žanro diskursas yra neatskiriamas nuo pagrindinių dedamųjų – verbalinės ar vizualinės kalbos ir kalbančiųjų. Kaip teigia Rashidi ir Ghaedsharafi (2015), nesvarbu kokia tema, visur susiduriame su socialiniais veikėjais, skiriasi tik jų pristatymo būdai. Moksliniuose šaltiniuose kalbantieji dažniausiai aptariami naudojant socialinių veikėjų sąvoką. Šie veikėjai – tai žiniasklaidos kuriamuose tekstuose minimi, teigiamai ar neigiamai vertinami, cituojami ar tiesiog savo parengtus naujienų tekstus publikuoti galintys asmenys. Įvairių autorių teigimu (pvz., Jungherr ir kt., 2019; Bennett ir kt., 2004), politinis diskursas yra erdvė, kurioje susitinka ir konkuruoja skirtingas pozicijas ir pasaulėžiūras atstovaujantys veikėjai. Šiomis simbolinėmis kovomis yra siekiama įtvirtinti savo požiūrį į aptariamą problemą ir paversti jį pagrindine tiesa, kuria tikėtų didžioji visuomenės dalis.

Socialinių veikėjų reprezentacijas analizuojančios studijos skiriasi priklausomai nuo jų atstovaujamos tyrimų krypties. Kitiškosios diskurso analizės principais sekantys tyrėjai pateikia interpretacinius, kontekstualizuotus mėginimus paaiškinti, kaip pasirinktame diskurse yra

konstruojami socialiniai veikėjai ir kokius galios santykius tai suponuoja. Tuo tarpu lingvistinės analitinės diskurso tradicijos atstovai dar didesnę dėmesį skiria gramatinių diskurso sistemų ir jų kuriamų prasmų analizei. Pavyzdžiui, socialinės semiotikos atstovas van Leeuwen (1996) pateikė bene vieną išsamiausių socialinių diskurso veikėjų funkcijų, pozicijų klasifikaciją. Pasak jo, diskurso veikėjų vaidmuo diskurse visų pirma gali būti nusakomas remiantis tokiomis kategorijomis kaip pašalinimas ir įtrauktis. Veikėjų pašalinimo metu dalis subjektų, kurių nuomonės galėtų reikšmingai prisidėti prie diskurso plėtojimo, yra slopinami arba ignoruojami, jų necituojant, nesiejant su tekstuose pristatomomis veiklomis ar įvykiais. Verta pastebėti, kad atsižvelgiant į diskurso veikėjų įvairovę ir galimybes vykti įvairiapusiškai diskusijai, galima vertinti patį diskurso atvirumo laipsnį. Pavyzdžiui, kaip teigia Strömbäck ir kt. (2020), naujųjų medijų suteikiamos galimybės mažina politikų bei kitų socialinių veikėjų priklausomybę nuo tradicinės žiniasklaidos priemonių bei leidžia kur kas laisviau komunikuoti savo autentišką nuomonę.

Tuo tarpu socialinių dalyvių įtraukimas į diskursą taip pat gali būti vykdomas remiantis skirtingomis procedūromis (van Leeuwen, 1996). Pavyzdžiui, veikėjai gali būti pristatomi kaip aktyvūs (kritikuojantys, teikiantys pasiūlymus, keliantys klausimus, dalyvaujantys ir t.t.) arba pasyvūs (nedalyvaujantys, atsisakantys pateikti komentarus ir t.t.); jie gali būti reprezentuojami kaip individualistai arba grupės, organizacijos nariai ir pan. Analizės metu dėmesį taip pat galima kreipti į tai, ar socialiniai diskurso veikėjai yra pristatomi kaip anonimiški, kokiais būdais jie yra apibūdinami, pvz., oficialiai / neformaliai ir pan. Šios analitinės kategorijos rodo, jog diskurso veikėjai iš dalies gali būti kuriami pačiame diskurse. Pavyzdžiui, diskurse dalis jo veikėjų gali būti siejami su eksperto autoritetu arba priešingai – jiems gali būti suteikiama potencialios aukos etiketė. Anot Jorgensen ir Phillips (2002), diskursas sukuria ne tik diskurso veikėjus, bet ir santykius tarp jų.

Taigi, kaip teigia Koller (2009), socialiniai veikėjai yra analitinė diskurso kategorija, kuri tekstinėse išraiškose leidžia išvelgti socialiai konstruojamas „aš“ ir „kiti“ bei „individualumo“ ir „kolektyviškumo“ reprezentacijas. Žiniasklaida spręsdama, kuriuos politikos elementus pristatyti, taip pat priima sprendimus apie tai, kurie politiniai veikėjai taps matomi ir žinomi visuomenei (Jungherr ir kt., 2019).

Metodologija

Šiame straipsnyje pristatomas tyrimas remiasi mišria tyrimo prieiga. Tyrimo duomenys gauti iš dviejų šaltinių – populiariausių Lietuvos internetinės žiniasklaidos naujienų portalų. Remiantis įmonės GEMIUS duomenimis (2021), tyrimo vykdymo laikotarpiu lyderiaujantys Lietuvos naujienų portalai buvo DELFI ir 15min.lt. Empirinių tyrimo duomenų rinkimui naudojamas dokumentų peržiūros metodas. Pastarasis suteikia galimybę analizuoti anksčiau vykusius procesus ar reiškinius (Telešienė, Morkevičius, Žvaliauskas, 2008). Tyrimo duomenų laikotarpis apėmė beveik 4 metus: 2016 m. gruodžio 13 d. – 2020 rugsėjo 1 d. Empirinė tyrimo medžiaga buvo renkama pasitelkiant įmonės „Mediaskopas“ žiniasklaidos stebėsenos paslaugą, leidžiančią centralizuotai pasiekti visus, tyrėjų grupę dominčius, naujienų šaltinius. Aktualių naujienų straipsnių atranka vykdyta naudojant raktinių žodžių „etat* mokyti“ kombinaciją. Į tyrimo imtį neįtraukti straipsniai, kuriuose raktažodžiai buvo minimi atsitiktinai; straipsnių turinį sudarė tik video medžiaga / nuotraukų galerija; straipsnio internetinė nuoroda buvo neaktyvi; arba naujienų tekstai pasikartojė. Šiame straipsnyje atliktai tyrimo duomenų analizei buvo naudojami tik straipsniai, kuriuose analizuojama reforma buvo pristatoma kaip pagrindinė tema (N=239; DELFI – 117, 15min.lt – 122). Tyrimo duomenų analizei naudotas Maxqda programinis paketas, kurio įrankių pagalba buvo atliekamas tyrimo duomenų kodavimas. Pasak Saldana (2013), koduojant duomenis yra siekiama sumažinti jų apimtį (neprarandant duomenų reikšmės bei fiksuojant reikšmingas idėjas), suprasti fenomeną, plėtoti konceptus (formuojant kategorijas ir temas) bei vystyti teoriją. Straipsnyje pristatomi tyrimo rezultatai gauti analizuojant dvi kodų grupes: „socialiniai diskurso veikėjai“ (teksto frazių kodavimas) bei „diskurso veikėjų veiklos“ (sakinių kodavimas).

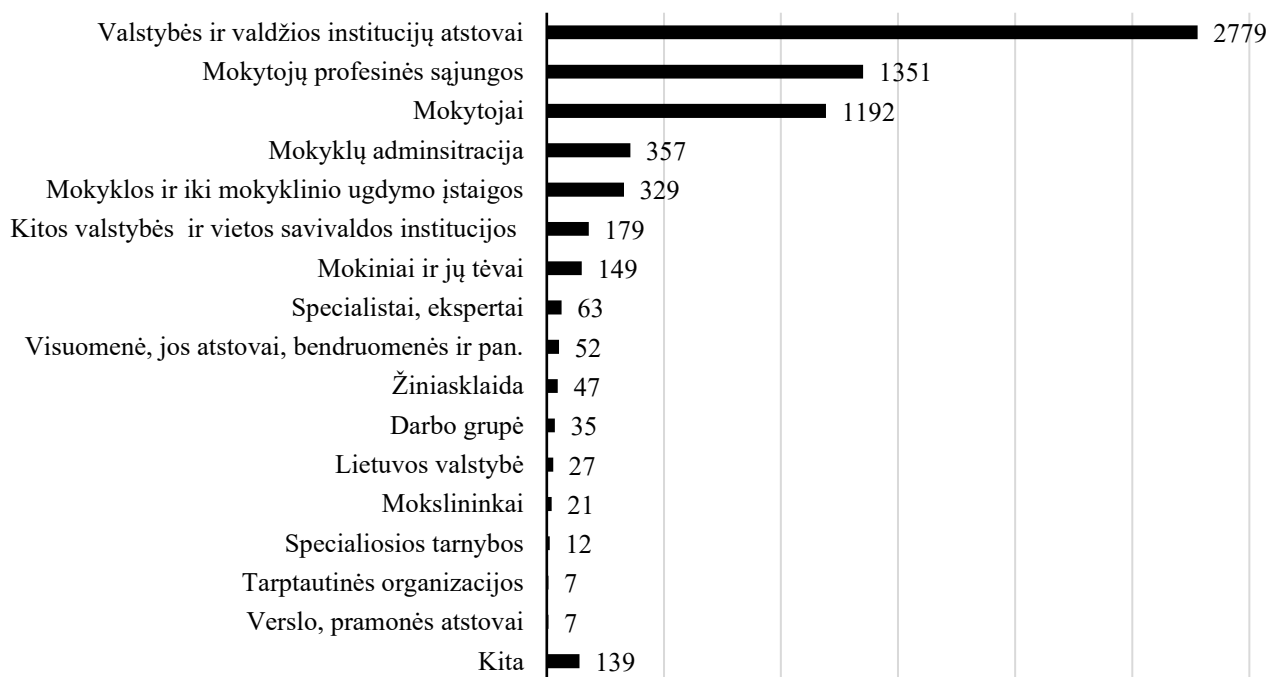
Tyrimo patikimumui užtikrinti 10 proc. į tyrimo imtį įtrauktų straipsnių kodavo du tyrėjai. Skirtingų kodų kodavimo suderinamumą žymintis Koheno kappa koeficientas svyravo nuo 100 iki

80 proc. Tyrėjų kodavimo rezultatų palyginimas buvo vykdomas keletą kartų, kiekvieno iš jų metu nustatant ir aptariant kodavimo proceso metu kylančias problemas (pvz., problematišką veikėjo priskyrimą vienai kategorijai, kai tame pačiame naujienų tekste žurnalistai jį apibūdindavo pabrėždami skirtingus jo statusus, darbinės pozicijas ir pan.) bei siekiant jas laiku pašalinti.

Rezultatai

Socialinės reprezentacijos yra socialiai konstruojamos žinių formos, kuriomis remiantis individai interpretuoja tikrovę (Bidjari, 2011). Nors diskurso veikėjai, kaip ašinė socialinių reprezentacijų tema, gali apimti įvairius analizės pjūvius, šiame straipsnyje yra aptariami tik keli aspektai: socialinių veikėjų dalyvavimo intensyvumas ir diskurse pastariesiems priskiriamos veiklos.

Veikėjų dalyvavimo diskurse intensyvumas yra viena svarbiausių charakteristikų, leidžiančių daryti prielaidas apie tai, kaip diskurse pasiskirsto galios santykiai bei kiek diskursas yra atviras įvairioms grupėms. Tyrimo duomenų analizė rodo, kad populiariausiuose Lietuvos naujienų portaluose vykusiame EMDAR diskurse dalyvavo įvairios veikėjų grupės, kurios pasižymėjo skirtingu įtraukties lygiu. Analizuotuose naujienų tekstuose aktyviausiai veikė (buvo dažniausiai cituojami arba minimi) valstybės ir valdžios institucijų (ministerijos darbuotojai, seimo nariai ir pan.) (2779 k.) bei tiesioginių reformos poveikį jautusių grupių atstovai (mokytojai – 1192 k., jų profesinės sąjungos – 1351) (žr. 1 pav.). Viešojoje diskusijoje apie EMDAR rečiausiai dalyvavo arba buvo minimi specialiųjų tarnybų (12 k.), tarptautinių organizacijų (7 k.) bei verslo (7 k.) atstovai.

1 Pav. Naujienų straipsniuose cituoti arba minėti socialiniai veikėjai³ (N sudaro 239 naujienų straipsniai, veikėjų pasiskirstymas matuojamas koduotų teksto fragmentų abs. sk.)

Šaltinis: sudaryta autorių.

Autoriai (pvz., Devereux, 2009), diskutuojantys apie socialinių veikėjų dalyvavimą diskurse, dažnai pabrėžia, kad žiniasklaida nėra vakuumas, o kalbantieji turi skirtingas galimybes jame kalbėti. Tačiau remiantis šio tyrimo rezultatais galima teigti, kad tyrinėta internetinės žiniasklaidos erdvė

³ Veikėjų kategorija „Kitos valstybės ir vietos savivaldos institucijos“ apima kitas valstybės institucijas/valstybės institucijoms pavaldžias įstaigas/agentūras ir jų darbuotojus; savarankiškas viešąsias ir biudžetines įstaigas; vietos savivaldos institucijas ir joms atstovaujančius veikėjus.

įgalino atvirą diskursą, kuriame panašiu intensyvu už savo tiesą kovojo dvi pagrindinės kalbėtojų grupės. Visų pirma reformos rengėjas – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kurios darbuotojai sistemingai komunikavo reformos poreikį ir numatomą jos naudą („...mokytojams suteiks daugiau stabilumo ir saugumo“ (332M_EMDA)) bei šios tvarkos pokyčius jaučianti grupė – mokytojai. Verta pastebėti, kad daugeliu atvejų mokytojai diskurse buvo reprezentuojami kaip mobilizuota socialinė grupė su stipriai išreikšta Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (toliau – LŠDPS) vadovo A. Navicko lyderyste.

Pasak Babaii ir kt. (2016), dažniausiai kuriami naratyvai diskurse veikėjus pristato kaip „kažką veikiančius“. Tekstuose minimos veikėjų veiklos – svarbi konstruojamų socialinių reprezentacijų dalis. Šiame straipsnyje yra pristatoma 10 dažniausiai su kiekviena analizuojamo diskurso veikėjų kategorija asocijuotų veiklų, jas reitinguojant pagal fiksavimo naujienų tekstuose dažnį. Remiantis indukcinio požiūriu ir kokybinio tyrimo duomenimis galima teigti, kad diskurse išryškėja skirtingi veikėjų klasteriai, kurie vienija funkciškai ir vertybiškai giminingas veikėjų grupes: sprendimų priėmėjus, reformos poveikį jaučiančias grupes, situacijos stebėsenos vykdytojus ir patariamąsias nuomonės teikėjus. Galiausiai „Kita“ kategorija, kuriai buvo priskiriami visi kiti diskurse minėti veikėjai.

Analizuotame diskurse valdžios institucijų atstovai ir valstybė, kaip subjektas, diskursyviai buvo asocijuojami su sprendimų priėmėjų pozicija. Šios veikėjų grupės dalyvavimas diskurse išimtinai buvo siejamas su verbalinėmis veiklomis. Naujienų straipsniuose minimi politikos formuotojai dažniausiai buvo pristatomi kaip komentuojantys, sakantys, pareiškiantys, tvirtinantys ir pan. (1010 k.) (žr. 1 lentelę). Aiškindami, dėstydami (69 k.) bei žadėdami (43 k.) valstybės ir valdžios institucijų atstovai išreiškė savo dalyvavimą politiniame procese bei užsiėmė aktyvia reformos reklama, jos tikslų ir siekiamų rezultatų komunikavimu tiek mokytojų grupei, tiek visuomenei apskritai: „Švietimo ir mokslo ministrė anksčiau yra aiškinusi, kad įvedus etatinį darbo apmokėjimą, mokytojų algos turėtų būti labiau susietos su klasės dydžiu, o ne pamokų skaičiumi. (328M_EMDA)“. Kaip teigia Okunna (2005), komunikacija yra kritiškai svarbi, siekiant sėkmingai įgyvendinti politines reformas, tam, kad žmonės patikėtų žadama numatomų pokyčių nauda. Remiantis tyrimo rezultatais matyti, kad tokios veiklos kaip galvoja, mano (42 k.), gali (24 k.), nurodo (23 k.), atsako (21 k.), pasirašo (16 k.), mato (15 k.), inicijuoja (14 k.) ir pan. taip pat dažniau buvo siejamos su šios grupės veikėjais. Dalis iš jų gali būti siejama su dalyvavimu įstatymų leidybos procese, kuriame valdžios atstovai vykdo savo deleguotas funkcijas.

1 lentelė. *Sprendimų priėmėjų tipinių veiklų pavyzdžiai (N=239, koduotų teksto fragmentų abs. sk. – 3020)*

SPRENDIMŲ PRIĖMĖJAI			
VALSTYBĖS IR VALDŽIOS INSTITUCIJŲ ATSTOVAI	DARBO GRUPĖ	VALSTYBĖ, ŠALIS, LIETUVA	KITOS VALSTYBĖS IR VIETOS SAVIVALDOS INSTITUCIJOS
Kalba, sako, tvirtina, pareiškia, komentuoja ir pan. (1010 k.), aiškina, dėsto (69 k.), žada (43 k.), galvoja, mano (42 k.), gali (24 k.), nurodo (23 k.), atsako (21 k.), pasirašo (16 k.), mato (15 k.), inicijuoja (14 k.), atvažiuoja, atvyksta (12) ir pan.	(Pa)teikia (7 k.), tobulina, taisto (6 k.), rengia (6 k.), koreguoja, atnaujina (4 k.), renkasi (3 k.), dirba (3 k.), svarsto, svarsto (3 k.), pradeda (2 k.), veikia (2 k.), sutaria (2 k.) ir kt.	Skiria (5 k.), turi (4 k.), privalo, nesugeba, daro, inicijuoja, finansuoja, investuoja, nesiima, išsiskiria, nori, išsivaikšto, pažiūri ir kt.	Sako, teigia, kalba (23 k.), teikia (10 k.), (pa)tvirtina (8 k.), mano (5 k.), pabrėžia (5 k.), turi (4 k.), nustato (4 k.), priima (3 k.), reikalauja (2 k.) ir kt.

*Šioje ir kitose straipsnio lentelėse iliustracijai pateikiami tik esamojo laiko veiksmažodžiai, tačiau tekstuose jie buvo naudojami įvairiomis formomis, atspindinčiomis tiek praeities, dabarties ir ateities veiklas.

Šaltinis: sudaryta autorių.

Verta pastebėti, kad nors ir ne dažnai, bet analizuoto diskurso atvirumas ir galimybė kritikuoti politikos formuotojų veiklą leido kurti naujas jų dalyvavimo diskurse prasmes, pvz., pasirodyti kaip abejojančius, apgailėstaujančius, vengiančius, besiteisinančius ir pan. Pavyzdžiui, politikos formuotojai diskurse buvo dažniausiai (82,5 proc., 71/86) dėl nesėkmingo EMDAR įgyvendinimo kaltinama veikėjų grupė. Aptardamas kitų tyrėjų darbus, Hansson (2015) teigia, kad skirtinguose diskursuose neretai pasitaiko kaltės priskyrimo „žaidimų“ praktikų, kurių metu skirtingose veikėjų

grupės kritikuoja viena kitą. Diskursyviai konstruojami kaltinimai gali neigiamai veikti pasitikėjimą valdžios atstovais (pvz., EMDAR atveju – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir pačia ministrės pozicija), taip pat versti abejoti pristatomų politinių sprendimų nauda.

Antroji analizuotame diskurse veikusi socialinių veikėjų kategorija apima reformos poveikį jaučiančius veikėjus: mokytojų profesinės sąjungas, pavienius mokytojus, mokyklų administracijos atstovus, mokyklas ir ikimokyklinio ugdymo įstaigas bei mokinius ir jų tėvus (žr. 2 lentelę). Galima pastebėti, kad socialiai konstruojama kolektyvinė mokytojų⁴ ir jiems artimų grupių reprezentacija kuria skirtingą nei politikos formuotojų vaizdinį, kuris daugeliu atvejų yra asocijuojamas su reformos „aukos“ pozicija (pvz., dėl per mažo darbo užmokesčio, perteklinio neapmokamo darbo, bendro profesijos nuvertinimo ir pan.). Empirinė tyrimo medžiaga rodo, kad yra konstruojamas netipiškas diskurso aukos vaizdinys. Viena vertus, komunikuojamas mokytojų ir mokyklų, kaip institucijų, kolektyvinis susitelkimas, kova už savo gerovę, kurios metu jie mitinguoja, streikuoja, protestuoja ir t.t.: „*Mes gerai derėjomės <...> tiek nusiskundimų, mokytojai dejuoja, streikuoti prisibijo <...> Mes norime pasakyti <...> mes nebijome. <...> Dejuoti užtenka (169M_EMDA)*“. Kita vertus, pastarieji pristatomi kaip bijantys ir jaučiantys nerimą dėl vykstančių pokyčių: „*Užupio gimnazijos mokytojas pensijos laukia su baimė: dirba maksimaliai, etato neturi (23M_EMDA)*“. Panašūs diskurso dvilypumai pastebimi ir kituose tyrimuose, iliustruojančiuose viešų diskursų daugiasluoksniškumą ir kuriamas nevienareikšmiškas prasmes. Pavyzdžiui, Frazier ir Falmagne (2014) atliktas tyrimas rodo, kad analizuotame smurto prevencijos diskurse buvo konstruojamos priešaringos moterų reprezentacijos, kuriose konkuravo „moterų kaip aukų“ bei įgalintų, stiprių moterų įvaizdžiai.

Galima daryti prielaidą, kad EMDAR atveju aktyvi valdančiųjų kuriamos politikos kritika kolektyviniam mokytojų balsui suteikė galimybę realizuoti siekį veikti siūlomus politinius sprendimus. Papildomų argumentų viešajai diskusijai įnešė ir kitų reformos poveikį jaučiančių grupių, pvz. mokinių ir jų tėvų, diskurse išreikštas nerimas dėl švietimo, kaip viešosios vertybės, kokybės ir prieinamumo sutrikdymo bei viešai komunikuojamas palaikymas mokytojų sprendimui streikuoti. Galima teigti, kad reformos poveikį jaučiančios grupės formuoja diskurso veikėjų koaliciją, atstovaujančią panašų požiūrį į vykstančią situaciją ir vykdomus politinius sprendimus bei savo kolektyviškumu siekia iškovoti norimus pokyčius – reformos pataisas.

2 lentelė. Reformos poveikį jaučiančių grupių tipinių veiklų pavyzdžiai (N=239, koduotų teksto fragmentų abs. sk. – 3378)

REFORMOS POVEIKĮ JAUČIANČIOS GRUPĖS				
MOKYTOJŲ PROFESINĖS SĄJUNGOS	MOKYTOJAI	MOKYKLŲ ADMINISTRACIJA	MOKYKLOS IR IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOS	MOKINIAI IR JŲ TĖVAI
Streikuoja, protestuoja (42 k.), prisijungia (22 k.), jungiasi (11 k.), pradeda (10 k.), gauna (5 k.), turi (5 k.), negali (4 k.), planuoja (4 k.), išsprendžia (4 k.), dalyvauja (3 k.) ir kt.	Teigia, sako, kalba, pasakoja, pareiškia (154 k.), streikuoja, mitinguoja, protestuoja (83 k.), dirba (81 k.), gauna (54 k.), baiminasi, nerimauja, bijo (32 k.), jaučia(si) (26 k.), nori (22 k.), laukia (20 k.), dalyvauja (13 k.), nedirba (11 k.) ir kt.	Kalba, (pa)sako, teigia (95 k.), gali (14 k.), mano (13 k.), turi (9 k.), tiki (8 k.), nustato (7 k.), aiškina (6 k.), supranta (6 k.), mato (5 k.), gauna (4 k.) ir kt.	Streikuoja (46 k.), prisijungia (22 k.), pradeda (10 k.), jungiasi (7 k.), gauna (6 k.), turi (6 k.), gali (4 k.), planuoja (3 k.), negali (4 k.), išsprendžia (4 k.) ir kt.	Sako, teigia, tikina, tvirtina (21 k.), palaiko (14 k.), mitinguoja, protestuoja, piketuoja (10 k.), mokosi (10 k.), ateina (4 k.), gali (4 k.), ieško (4 k.), lanko (4 k.), auga (4 k.), nerimauja (4 k.) ir kt.

Saltinis: sudaryta autorių.

Be pagrindinių dviejų minėtų stovyklų, diskurse veikia ir kiti veikėjai, tačiau jų aktyvumas yra kur kas žemesnis. Pagal jų minėjimo ir citavimo intensyvumą, tai antraplaniai veikėjai. Interpretaciniu požiūriu tokie diskurso dalyviai kaip specialistai, ekspertai, tarptautinės organizacijos, mokslininkai, visuomenė ir jos atstovai gali būti siejami su patariamąsios nuomonės teikėju

⁴ Svarbu pastebėti, jog nors diskurse dominavo mokytojų bendrybės ir kolektyviškumo reprezentavimas, taip pat pasitaikė pavienių straisnių, kuriuose kitų mokytojų sąjungų nariai išreiškė kritiką A. Navicko vaidmeniui ministerijos ir mokytojų derybose.

kategorija (žr. 3 lentelė). Pastarieji į diskursą dažniau yra įtraukiami kaip išoriniai stebėtojai (išskyrus visuomenės atstovus, įsitraukusius į aktyvias protestų veiklas), kurie išsako savo nuomonę vykstančių pokyčių atžvilgiu (komentuoja, teigia, atkreipia dėmesį ir t.t.) arba yra minimi kitų diskurso dalyvių: „žmonės bijo naujovių ir pokyčių, bet viskas prasideda nuo pirmo žingsnio (252M_EMDA)“.

3 lentelė. *Patariamiosios nuomonės teikėjų tipinių veiklų pavyzdžiai (N=239, koduotų teksto fragmentų abs. sk. – 143)*

PATARIAMOSIOS NUOMONĖS TEIKĖJAI			
SPECIALISTAI, EKSPERTAI	VISUOMENĖ, JOS ATSTOVAI, BENDRUOMENĖS IR PAN.	MOKSLININKAI	TARPTAUTINĖS ORGANIZACIJOS
Sako, teigia, kalba (16 k.), nežino (5 k.), padeda (3 k.), kritikuoja (4 k.), negali (2 k.), dirba (2 k.), tiki (2 k.), palaiko (2 k.), pataria (1 k.), konsultuoja (1 k.) ir kt.	Turi (5 k.), gali (4 k.), protestuoja, reikalauja, minguoja (4 k.), mato (3 k.), žino (3 k.), gyvena (2 k.), mokosi (2 k.), pyksta, keikia (2 k.), jaučia (2 k.), susidomi ir kt.	Teigia, sako, dėsto, kalba (10 k.), bando, dalyvauja, ketina, mano, pasiruošia, planuoja, prisijungia, pritaria, ragina, supranta, svarsto, turi ir kt.	Atkreipia (2 k.), jungiasi, nepritaria, nerekomenduoja, teigia.

Šaltinis: sudaryta autorių.

4 lentelėje yra pateikiami tipiniai „Kita“ veikėjų kategorijos veiklų pavyzdžiai. Šiai veikėjų grupei buvo priskirti specialiujų tarnybų, žiniasklaidos ir verslo atstovų pasisakymai ar paminėjimai analizuotuose tekstuose. Empiriniai tyrimo duomenys atspindi žiniasklaidos švietėjišką, informacinę funkciją (primena (12 k.), skelbia, praneša (9 k.)), tuo tarpu su likusiais „Kita“ kategorijos dalyviais asocijuojamos veiklos pasižymi įvairove, o žemas jų intensyvumas apsunkina prasmingų išvalgų formulavimą.

4 lentelė. *Kitų veikėjų tipinių veiklų pavyzdžiai (N=239, koduotų teksto fragmentų abs. sk. – 66)*

KITI DALYVIAI		
SPECIALIOSIOS TARNYBOS	ŽINIASKLAIDA	VERSLO ATSTOVAI
Teigia, sako, priduria (5 k.), dėkoja (2 k.), galvoja, mano (2 k.), gauna, išvelgia, jaučia, negauna, nepalieka, pažymi, pradeda ir kt.	Primena (12 k.), skelbia, praneša (9 k.), vertina (3 k.), teigia (3 k.), patikrina (2 k.), žino (2 k.), (pa)rašo (2 k.), trimituoja (1 k.), transliuoja (1 k.), nušviečia (1 k.) ir kt.	(Tebe)gali, gauna, laimi, pakliūva, patikslina, turi, uždirba, valdo.

Šaltinis: sudaryta autorių.

Diskusija

Etatinio mokytojų darbo apmokėjimo reformos diskursas, kaip ir būdinga politinių problemų komunikacijai, tapo skirtingų socialinių grupių kovos lauku, per kurį apie planuotą ir įgyvendintą reformą buvo teikiama informacija visuomenei. Pasak Jorgensen ir Phillips (2002), kartais diskurse vykstančios kovos reiškia tai, kad skirtingi veikėjai kovoja už siekį dominuojančiu paversti skirtingus visuomenės organizavimo būdus. Gommeh ir kt. (2021) teigimu, politiniai ginčai diskurse yra kovos tarp skirtingų diskurso koalicijų rezultatas, o jų metu taikomos rėminimo praktikos leidžia formuluoti atitinkamus problemų ir galimų jų sprendimų apibrėžimus.

Šiame straipsnyje pristatomo tyrimo duomenys rodo, kad valstybės ir valdžios institucijų atstovai bei profesinių sąjungų atstovaujami mokytojai buvo aktyviausiai diskurse veikusios socialinių veikėjų grupės. Pirmoji veikėjų kategorija aktyviai vykdė reformos viešinimo ir populiarinimo kampaniją, antroji – siekė atkreipti dėmesį į blogėjančią mokytojų situaciją, reformos trūkumus, ragino ją tobulinti. Šių stovyklų konfrontacija nuolat lydėjo EMDAR diskursą, o vykstant mokytojų streikui buvo galima kalbėti apie jos tapimą pagrindine viešosios krizės tema. Galima daryti prielaidą, jog žiniasklaidoje vykęs diskursas demonstravo galios santykių transformacijas, kai galimybė aktyviai dalyvauti viešojoje diskusijoje, apibrėžti problemas ir siūlyti jų sprendimo būdus buvo suteikta ne tik dominuojantiems elito atstovams, bet ir tradiciškai silpnesnėms, tačiau mobilizuotoms socialinėms grupėms.

Interpretaciniu požiūriu analizuotame diskurse kalbėję arba minėti socialiniai veikėjai gali būti klasifikuojami į keletą grupių. Visų pirma, į sprendimų priėmėjus, apimančius veikėjus, siejamus

su politikos formavimo galia ir ją sekančiomis funkcinėmis veiklomis. Antra, pristatomos reformos poveikį jaučiančias grupes, diskurso pagalba siekias atkreipti dėmesį į juos asmeniškai liečiančią daugiadimensinę problemą. Galiausiai, „kitus“ dalyvius (kitas valstybės ir vietos savivaldos institucijas, tarptautines organizacijas, ekspertus, specialistus, mokslininkus, visuomenę ir pan.), kurie į viešąją diskusiją dažniau buvo įtraukiami kaip išoriniai stebėtojai, pateikdami savo komentarus stebimai situacijai bei tuo pačiu sudarydami prielaidas diskurso posūkiams. Svarbu pastebėti, kad kuriamos socialinės diskurso veikėjų reprezentacijos buvo daugiasluoksnės, formuojančios prieštaringas diskurso veikėjų pozicijas (pvz., galios turėtojų vs. kaltųjų).

Šiame straipsnyje pristatyti empirinio tyrimo radiniai gali būti traktuojami kaip atskaitos taškas, raginantis atlikti detalesnę socialinių veikėjų reprezentacijų EMDAR diskurse analizę. Kitų diskurso elementų (pvz., temų, siužetinių linijų, naudojamos retorinės kalbos įrankių ir pan.) analizė neabejotinai praturtintų analizuoto diskurso aprašymą ir suteiktų vertingos medžiagos platesnių interpretacijų formulavimui.

Išvados

- Internetinėje naujienų žiniasklaidoje vykusiame etatinio mokytojų darbo apmokėjimo reformos diskurse veikė skirtingi veikėjai, iš kurių aktyviausi buvo valstybės ir valdžios institucijų atstovai bei socialinės grupės, į kurią buvo nukreipta reforma, nariai – mokytojai ir jų profesinės sąjungos.
- Diskurse veikę socialiniai veikėjai gali būti klasifikuojami į keletą grupių, tokių kaip sprendimų priėmėjai, reformos poveikį jaučiančios grupės, situacijos stebėsenos vykdytojai, patariamasis nuomonės teikėjai bei „Kita“ kategorijos veikėjai, apimantys visus kitus diskurse minėtus kalbėtojus. Šių kategorijų atstovams yra būdingos skirtingos veiklos, padedančios įtvirtinti jų diskursyvias pozicijas ir skirtingus statusus reformos rengimo ir vykdymo procese.

Literatūra

1. Babaii, E., Atai, M. R., Kafshgarsouteh, M. (2016). A Social Semiotic Analysis of Social Actors in English-Learning Software Applications'. *Journal of Teaching Language Skills*, 35(3), 1–40.
2. Babu, S. Ch., Aggarwal, S., Chen, J. (2017). *Role of Media in Shaping the Policy Process: Comparative Lessons from the Food Price Crisis in Bangladesh, China, India, and Vietnam*. IFPRI Discussion Paper 1651. Washington, D.C.
3. Bennett, W. L., Pickard, V. W., Iozzi, D. P., Schroeder, C. L., Lagos, T., Caswell, C. E. (2004). Managing the Public Sphere: Journalistic Construction of the Great Globalization Debate. *Journal of Communication*, 54 (3), 437–55.
4. Bielinis, L. (2002). Lingvistiniai politinės komunikacijos supratimo aspektai. *Respectus Philologicus*, 2(7), 49–59.
5. Bidjari, A. F. (2011). Attitude and Social Representation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 1593–1597.
6. Bourdieu, P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
7. Collings, S. J. (2002). The Impact of Contextual Ambiguity on the Interpretation and Recall of Child Sexual Abuse Media Reports. *Journal of Interpersonal Violence*, 17(10), 1063–1074.
8. Cushion, S., Thomas, R. (2013). The Mediatization of Politics: Interpreting the Value of Live versus Edited Journalistic Interventions in U.K. Television News Bulletins. *The International Journal of Press/Politics*, 18(3), 360–380.
9. Devereux, E. (2009). *Media Studies: Key Issues and Debates*. London: Sage Publications.
10. Dunn, W. N. (2016). *Public policy analysis (5th edition)*. London, New York: Routledge.
11. Fetzer, A., Lauerbach, G. E. (2007). *Political Discourse in the Media: Cross-cultural Perspectives*. John Benjamins Publishing Company: Amsterdam.
12. Frazier, K., Falmagne, R. (2014). Empowered Victims? Women's Contradictory Positions in the Discourse of Violence Prevention. *Feminism & Psychology*, 24, 479–499.
13. Gemius (2021). GemiusAudience. Audituojamų svetainių mėnesinės apžvalgos. Paskutinį kartą žiūrėta 2021 m. birželio 17 d. adresu: <https://www.gemius.lt/Titulinis.html>.
14. Gommeh, E., Dijkstra, H., Metz, T. (2021). Visual Discourse Coalitions: Visualization and Discourse Formation in Controversies over Shale Gas Development. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 23(3), 363–380.
15. Hampl, M. (2017). The Representation of Social Actors in Conflicting Discourse. *Discourse and Ideology: Studies in Political Stylistics*, 66(4): 56–69.

16. Hanberger, A. (2001). *What is the Policy Problem? Methodological Challenges in Policy Evaluation*. Evaluation, 7(1), 45-62.
17. Hansson, S. (2015). Discursive Strategies of Blame Avoidance in Government: A Framework for Analysis. *Discourse & Society*, 26(3), 297-322.
18. Jančevskaitė, R., Telešienė, A. (2013). Klimato kaitos diskursas Lietuvos spausdintinėje ir internetinėje žiniasklaidoje. *Filosofija. Sociologija*, 24(2), 92-99.
19. Jorgensen, M., Phillips, L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: Sage Publications.
20. Jungherr, A., Posegga, O., An, J. (2019). Discursive Power in Contemporary Media Systems: A Comparative Framework, *The International Journal of Press/Politics*, 24(4), 404-425.
21. Koller, V. (2009). Analysing Collective Identity in Discourse: Social Actors and Contexts. *Semen*, 27, 1-16.
22. Leifeld, P., Haunss, S. (2012). Political Discourse Networks and the Conflict over Software Patents in Europe. *European Journal of Political Research*, 51, 382-409.
23. Lugo-Ocando, J. (2019). *Poverty in the news media: Continuities, ruptures, and change in the reporting socioeconomic inequality*. Sociology compass, Volume13, Issue7.
24. Mattoni, A.; Ceccobelli, D. (2018). Comparing Hybrid Media Systems in the Digital Age: A Theoretical Framework for Analysis. *European Journal of Communication*, 33(5), 540-557.
25. Meyer, T. (2002). *Media Democracy. How the Media Colonize Politics*. Cambridge: Polity.
26. Mottura, B., Osti, L., Riboni, G. (2017). *Media and Politics Discourses, Cultures, and Practices*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
27. Okunna, CH. S. (2005). *Communicating Policy Reforms: Between the Government, the Press and the People*. Enugu forum policy paper 5. African institute for applied economics.
28. Peters, G. B. (2018). *Policy Problems and Policy Design*. UK: Edward Elgar Publishing.
29. Rinova projektas (2009). *Rizikos suvokimas, viešojo komunikacija ir inovatyvus valdymas žinių visuomenėje*. Kaunas.
30. Rashidi, N., Ghaedsharaf, S. (2015). An Investigation Into the Culture and Social Actors Representation in Summit Series ELT Textbooks Within van Leeuwen's 1996 Framework'. *SAGE Open*, 5(10), 1-10.
31. Saldana, J. (2013). *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. London: Sage Publications.
32. Simon, A. F., Jennifer, J. (2007). Toward a Theory Relating Political Discourse, Media, and Public Opinion. *Journal of Communication*, 57, 254-271.
33. Simons, G. (2020). Swedish Government and Country Image During the International Media Coverage of the Coronavirus Pandemic Strategy: From Bold to Pariah., *Journalism and Media*, 1, 41-58.
34. Soroka, S., Lawlor, A., Farnsworth, S., Young, L. (2013). Mass Media and Policy-Making. In E. Araral, S. Fritzen, M. Howlett, M. Ramesh, X. Wu (Eds.). *Routledge Handbook of Public Policy* (pp. 204-214). Oxon, New York: Routledge.
35. Steve, E., Madubuegwu, Ch. E. (2018). The New Media and Democratic Consolidation in Nigeria: A Critical Analysis. *International Journal of Development Research*, 8(6), 20935-20940.
36. Strömbäck, J., Tsfati, Y., Boomgaarden, H., Damstra, A., Lindgren, E., Vliegthart, R., Lindholm, T. (2020). News Media Trust and Its Impact on Media Use: Toward a Framework for Future Research, *Annals of the International Communication Association*, 44(2), 139-156.
37. Telešienė, A., Morkevičius, V., Žvaliauskas, G. (2008). *Kompiuterizuota kokybinių duomenų analizė su NVivo ir Text Analysis Suite: Pavyzdinis metodologinis mokomasis studijų paketas*. Projektas „Empirinių duomenų ir informacijos HSM tyrimams kaupimas ir valdymas: Lietuvos HSM duomenų archyvas (LiDA)“.
38. Voltmer, K., Koch-Baumgarten, S. (2007). *Public Policy and the Mass Media: Influences and Interactions*. Accessed through: <https://ecpr.eu/filestore/workshopoutline/7dec5157-b73b-497b-8098-4a10877f0ba8.pdf>.
39. Van Leeuwen, T. (1996). The Representation of Social Actors in Discourse. In R. C. Caldas-Coulthard and M. Coulthard (eds.). *Texts and Practices: Readings in Critical Discourse Analysis* (pp. 32-70). London: Routledge.
40. Zolubienė, E. (2018). *Rizikos diskursas internetinėje Lietuvos naujienų žiniasklaidoje 2006 – 2014 m.* Daktaro disertacija. Kaunas

Eimantė Zolubienė, Jurgita Jurkevičienė

Representation of Social Actors in the Discourse of Political Issues:

The Case of the Teachers' Pay Reform

Summary

The article addresses social actors' representation in the political discourse. The theoretical part of the article discusses the issues related to the communication of political problems in news media as well as social actors' participation as the basic condition of the discourse. The remaining part of the article introduces the study which reveals the social representation of social actors in the political discourse with a focus on the case of the teachers' pay reform. The analysis of the research data shows that the discourse of the teachers' pay reform existed as the battleground for various social groups and information about the planned and implemented reform was disseminated to the public. The data presented in this article show that representatives of the state and authorities as well as teachers represented by the trade unions were the most active social actors' groups in the mediated discourse. The first category of actors was actively pursuing the campaign to promote the reform while the second was seeking to draw attention to the shortcomings of the reform and calling for its improvement. The confrontation between these two camps was consistently accompanied by the analyzed discourse on the reform of teachers' pay.

Dr. Eimantė Zolubienė, mokslo darbuotoja, lektorė, Kauno technologijos universitetas, Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas.

El. paštas: eimante.zolubiene@ktu.lt

Dr. Jurgita Jurkevičienė, vyr. mokslo darbuotoja, lektorė, Kauno technologijos universitetas, Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas.

El. paštas: jurgita.jurkeviciene@ktu.lt

Dr Eimantė Zolubienė, researcher and lecturer, Kaunas University of Technology, Faculty of Social Sciences Arts and Humanities.

El. paštas: eimante.zolubiene@ktu.lt

Dr Jurgita Jurkevičienė, researcher and lecturer, Kaunas University of Technology, Faculty of Social Sciences Arts and Humanities.

El. paštas: jurgita.jurkeviciene@ktu.lt

This article is an Open Access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).